

BÖRZSÖNYI KÉKTÚRA

TÚRAMOZGALOM
IGAZOLÓFÜZET

Általános információk

A túramozgalom célja:

- A Börzsöny-hegység szép bércein, völgyein Diósjenő és Szob között végighaladó kék sáv jelzésű útvonal végigjárása;
- a hegység sokak által kedvelt részeinek, vagy kevésbé járt útjainak bemutatása;
- az egészséges, tartalmas életmódra való csábítás.

A mozgalom teljesítésének feltételei:

- A túramozgalom igazolófüzetének megvásárlása. A füzet ára 1.200 Ft, ami tartalmazza a díjazás árát és az esetlegesen felmerülő postaköltséget is;
- a Diósjenő és Szob között haladó, kék sáv jelzésű útvonal tetszőleges irányból, tetszőleges szakaszokban és időbeosztásban történő végigjárása;
- az egyes túrák, túraleírások elején található táblázatokban szereplő igazolási pontokon a bélyegzések megszerzése, az igazoló kódok megfelelő helyre történő feljegyzése, valamint a matricák beragasztása;
- ha az igazoló pontok valamelyike rongálás áldozatául esne, abban az esetben (digitális és/vagy hagyományos) fényképet is elfogadunk, melyen az objektum és a személy és túrafüzet is felismerhetően látható. A digitális formátumú fényképeket elektronikus levélben lehet elküldeni a bkt@bthe.hu címre (ezek mellé értelemeszerű magyarázatot, leírást kérünk feltüntetni).

A kitöltött igazolófüzetet az Egyesület postafiók címére kérjük feladni:

BTHE, 1701 Budapest, Pf. 215.

A teljesítés elbírálását követően a díjazást normál levélként, postafordultával küldjük el a megadott válaszcímre. Ajánlott levél esetén válaszborítékot kérünk. Lehetőség van elektronikus levélben egyeztetett módon és helyszínen az igazolófüzet személyes átadására is.

Szép túrát és sikeres teljesítést kívánnak a rendezők!

Ez az igazolófüzet

.....

(név)
tulajdona.

Cím:.....

Születési év:.....

Teljesítést megkezdte:.....

és befejezte:.....

A Börzsönyi Kéktúra kitűzőjének viselésére jogosult.

A(z) számú oklevelet nevére kiállítottuk.

.....

dátum

ph.

.....

aláírás

Túra alapinformációk

- túra hossza
- szintkülönbség fel
- menetidő oda irányban*
- túra megszakítási lehetőség
- szintkülönbség le
- menetidő vissza irányban*
- letérés a BKT útvonáról

*A menetidő 4 km/h átlagsebességre vonatkozik, valamint figyelembe veszi a terepviszonyokat (szint, jelzések, stb.).

Igazolóhely információk

- igazolóhely GPS koordinátája
- Túramozgalom igazolópont
- igazolás módja: kód
- igazolás módja: bélyegzés
- igazolás módja: matrica
- igazolás módja: fotó

Közlekedési információk

- vonat, vasútállomás
- busz, buszmegálló
- komp, személyhajó
- kisvonat, erdei vasút

Hasznos információk, érdekességek

- szálláslehetőség
- étterem, vendéglő
- italbolt, büfé
- bolt, ABC
- múzeum, kiállítás
- szép épület, templom
- érdekes rom, várrom
- erdei pihenő, esőház
- forrás, vízvételi lehetőség
- szép kilátás
- kereszt, emlékhely
- Kálváriák a Börzsönyben túramozgalom érintőpont

IGAZOLÓHELY	IGAZOLÓHELY LEÍRÁSA, MEGJEGYZÉSEK	IGAZOLÁS MÓDJA	
		ELSŐDLEGES	ALTERNATÍV
DIÓSJENŐ	A vasútállomás épületében található italboltban van a BKT bélyegző. Az állomásnál lévő útjelző oszlopon található az igazoló kód.		
KÁMORI-VÖLGY	A patakátkelés közelében lévő pihenőnél található az igazoló kód.		
DRÉGELYVÁR ELÁG.	A turistautak elágazásánál álló útjelző oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
ÖTHOLDAS ELÁG.	A turistautak elágazásánál álló útjelző oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
CSITÁRI-KERESZT	A kereszt közelében álló oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
BERNECEBARÁTI	Bélyegzőket az Öregerdő th. bejáratánál illetve a Ventura Sörözőben találunk. A templom alatt a turistautak elágazásánál az oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
KEMENCE	Bélyegezni a Kisvasút Végállomásánál lehet. Ha nem kisvonattal utazunk, akkor Csarnapuszta v.mh. közelében álló oszlopon van kód, ill. a Kőrözsza Panzióban bélyegző.		
HAMUHÁZ	A ház tornácán található fadobozban van matrica, a közelben álló oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
BÁNYAPUSZTA	A ház tornácán található fadobozban van matrica, a közelben álló oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
NAGYBÖRZSÖNY	Bélyegezni a Malomban vagy a Malomkert Panzió éttermében lehet. A falu főterén álló útjelző oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
KOPPÁNY-NYEREG	A nyeregben a turistautak elágazásánál álló oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
PIRIBÉK-TISZTÁS	A legmagasabb pont közelében álló útjelző oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
SUKOLA-KERESZT	A kereszt közelében álló útjelző oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		
SZOB	A bélyegző az állomásnál lévő Kétkerekű Büfében található, a buszmegállónál álló oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.		

Egyesületünk 2007-es alapítása utáni egyik első tevékenysége volt az 1980-ban kialakított börzsönyi kék sáv jelzés felújítása a teljes, 66 km-es útvonalon, Diósjenő és Szob között. Ekkor már létezett a gondolat is, hogy ezen az útvonalon, a Börzsöny északi és nyugati, ritkábban járt vidékein induljon el a BTHE első saját túramozgalma.

A jelzéstestéssel töltött hétvégék és a túramozgalom anyagának összeállítása után 2008. július 18-19-én egy nagyszabású, kétnapos vándortúra indította útjára az új túramozgalmat. A nyitótúrán közel 60 résztvevő első kézből ismerhette meg az útvonalat, s ők is lettek a BKT első teljesítői, szám szerint 58-an. A túramozgalom gyorsan ismert és népszerű lett, 2008 végére már 74 teljesítővel büszkélkedhettünk.

2009-ben a BKT-vel kapcsolatban kisebb javításokat végeztünk (pótoltuk az időközben eltűnt kódtáblákat, illetve a rendszeresen elfogyó igazolómatricákat Hamuháznál és Bányapusztán), valamint a BKT útvonalán több helyen helyeztünk el útjelző oszlopokat táblákkal. Ezek telepítésében jelentős segítséget kaptunk az Ipolyerdő Zrt-től. A BKT népszerűsége 2009-ben sem csökkent, év végén már 110 teljesítője volt a túramozgalomnak.

2010 és 2011 a teljesítők számában hozott változásokat, 2010-ben 47, 2011-ben 28 új teljesítője volt a BKT-nak és már sikeres második teljesítőnek is gratulálhattunk.

2012-ben ismét jelentős változások érintették a BKT-t, megszületett az igazolófüzet 2. kiadása, amely immár nyomdai minőségű kivittel és újra formázott beltartalommal ruházta fel a túramozgalmat. A teljesítők száma tovább nőtt, 2012 végén már 225 név szerepelt a teljesítők listáján.

2013-ben további fontos változások indultak el, az Ipolyerdő Zrt-vel és a Duna-Ipoly Nemzeti Parkkal együttműködve, az erdészet kérésére több helyen is módosult a BKT nyomvonal. Továbbá a Hamuháznál és Bányapusztán az igazolómatricák mellé igazolókérdőt is elhelyeztünk. Ebben az évben is számos új teljesítője volt a BKT-nak, számuk immár 239, köztük már több kétszeres és egy háromszoros teljesítő.

2014-ben ismét jelentősebb karbantartási munkákat végeztünk a BKT jelzésein, ismét csak az erdészet kéréseit figyelembe véve több helyen módosult kis mértékben az útvonal. Ebben az évben 55 újabb teljesítője lett a túramozgalomnak és első alkalommal rendeztük meg a Börzsönyi Kék teljesítménytúrát, aminek három 20, két 40 és egy 66 km-es távján összesen 206 résztvevő járta a BKT útjait a júniusi nyárban.

2015-ben ismét megrendeztük a BKTT-t és emellett ismét szép számú új teljesítőnek gratulálhattunk, 61 fővel bővült a BKT teljesítőinek listája. Az időközben megváltozott útvonaladatok pontosítása érdekében új méréseket végeztünk.

2016 őszén a BKT igazolófüzet 2. kiadásának utolsó példányait kezdtük postázni, így hozzákezdtünk a 3. kiadás előkészítésének, ami egyben a BKT igazolókérdők cseréjét is jelentette. Megváltozott a füzet megjelenése és tartalma is, ezúttal igyekeztünk a Börzsöny talán kevésbé ismert érdekességeire felhívni a figyelmet. 2016-ot 421 teljesítővel zártuk és a túramozgalom jövője is biztatóan fest.

Összeállította: Pongrácz Péter

1. túra - Diósjenő-Bernecebaráti / Igazolóhelyek

1. túra: Diósjenő - Bernecebaráti

23,26 km

526 m

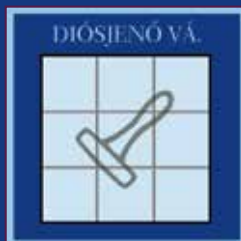
572 m

76

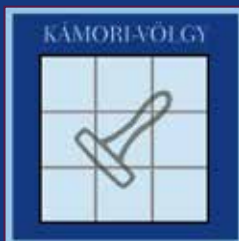
76 15p

DIÓSJENŐ VÁ.

év hónap nap

N47° 59.906'
E19° 05.423'

KÁMORI-VÖLGY

év hónap nap

N47° 56.679'
E19° 03.520'

DRÉGELYVÁR ELÁG.

év hónap nap

N47° 54.219'
E19° 02.239'

ÖTHOLDAS ELÁG.

év hónap nap

N47° 59.906'
E19° 05.423'

CSITÁRI-KERESZT

év hónap nap

N47° 56.679'
E19° 03.520'

BERNECEBARÁTI

év hónap nap

N47° 54.219'
E19° 02.239'

A Börzsönyi Kéktúrát járóknak az igazolófüzet felmutatásával

20% kedvezmény

Nyitva: május 1. - szeptember 30.
Előzetes bejelentkezéssel

Információ, szállásfoglalás
www.bernece.hu

1. túra - Diósjenő-Bernecebaráti / Útvonal adatok

Útpont	Táv (km)	Szint fel (m)	Szint le (m)
Diósjenő, vasútállomás 	0,00	0	0
Tompaharaszt 	2,31	63	19
 Kápolna-hegy (jelzetlen) 	1,96	40	40
Kámori-völgy 	4,11	106	58
Szondi kulcsosház 	7,46	235	83
Pénzásás 	7,85	255	85
 Drégelyvár vm. 	4,23	0	210
KP elágazás	9,75	295	153
 Drégelyvár vm. 	3,99	0	190
Drégelyvár, elágazás 	10,60	312	164
 Drégelyvár (L) 	0,22	15	0
K és P elágazás	10,80	315	189
 Csitári-kápolna 	5,16	20	240
Sárkány-törés	13,60	442	253
Kókapu	13,83	466	253
Dobogó-hegy	15,17	499	312
 Hont-szakadék 	3,22	45	280
Jelenc-hegy, K és Z elágazás	17,00	508	319
 Hont 	3,95	0	280
Őtholdas, K és Z elágazás 	18,58	514	382
 Kalakocs-pihenő 	0,75	0	120
Csitári-kereszt 	20,19	517	406
Bernecebaráti, K és K+ elágazás 	23,26	526	572
 Öregerdő th. 	0,15	0	0
 Ventura Söröző 	0,84	2	0

1. túra - Diósjenő-Bernecebaráti / Az útvonal leírása

A túramozgalom kiindulópontja és egyben első igazolóhelye a diósjenői vasútállomás. **Bélyegző a Res-ti büfében található, a túramozgalom igazolóködja az állomás előtti útjelző oszlopra van felerősítve.**

A vasútállomásról jobbra indulunk a bekötőúton, majd 100 méter múlva balra fordulunk és a Szabadság úton megyünk a falu központja felé. A Z és S jelzésekkel közösen haladva kb. 500 méter után egy térre érünk, itt az ABC és a vendéglő előtt jobbra fordulunk, majd egy gyalogos hídon átkelünk a Jenői-patakon. Érintjük a Dózsa György utat, majd balra a templom irányába indulunk a Kinizsi utcán. A pincéket elérve a kék jelek jobbra letérnek az aszfaltról és hangulatos pincesoron megyünk fel a temető mellé, a templom bejáratának közelébe. Innen rézsútosan balra megyünk tovább a temető mel-

lett elhaladva egy szintben haladó földúton, amit kb. 300 méter múlva egy ritkábban járt út vált fel. Egy kisebb S kanyarral kerítés mellé érünk, rövid szakaszon bal kéz felől

telkek kísérik utunkat. Sűrű akácosban enyhén lefelé vezet az út, ami hamarosan ösvénnyé szelidül. Ezen a szakaszon a sűrű növényzet miatt nyári időben figyelmesen kell haladni, a jelzések nehezebben vehetőek észre. Kisvártatva egy tisztás részre érünk, egy vízmosáson átkelve már feltűnnek Tompaharaszti épületszépítő épületei. Az aszfaltutat elérve azon balra fordulunk (*jobbra indulva kényelmes sétával kereshető fel a Kápolna-hegy, s azon a kálvária*), majd mindjárt jobbra indulva két kerítés között haladunk végig a tisztás részen. A kerítés másik végénél balra folytatjuk az utat, pár lépés után a Zsibak-kúthoz érünk. Ez az év jelentős részében megbízható vízvételi lehetőségét biztosít.

1. túra - Diósjenő-Bernecebaráti / Az útvonal leírása

A házakat elhagyva erdőbe érünk, egy Y elgazásnál a bal oldali erősebb utat választjuk, s hosszabb szakaszon felfelé haladunk, rövid ideig tisztás részen keresztül. Az emelkedő végén egy hármás elágazáshoz érünk, itt enyhén balra fordulunk majd rövid szintmenetet követően megkezdjük az ereszkedést a Kámori-völgybe. A széles földúton nemsokára átkelünk a Görbe-patakon, majd pár lépést követően megpillantjuk jobb kéz felől a szépen felújított erdei pihenőhelyet. **A túramozgalom igazoló kódja az erdészeti tájékoztató tábla mellett található.**

A pihenőhelyet eddigi útvonalunkhoz képest balra fordulva hagyjuk magunk mögött, utunk továbbra is alapvetően északi irányban vezet. Az emelkedő tetejére érve egy kerítés szegődik mellénk jobb kéz felől, ezt követjük és pár száz méter múlva a kerítés végén egy tisztás részre érünk. Itt a széles útról jobbra letérünk egy hangulatos erdei ösvényre. A kanyargós és jól követhető szakaszon felfelé megyünk, majd átvágunk földutaknak egy kereszteződésén, hogy utána rövid szakaszon ismét keskeny ösvényen ereszkedjünk le meredeken. A Disznós-árokba érve egy széles földúton átkelünk a patakon, majd pár lépés múlva jobbra ismét erdei ösvényre kalauzolgatnak a K jelek. Innen hosszabb ideig felfelé haladunk, mintegy 10 perc múlva keresztezünk egy földutat és annak túloldalán már szélesebb úton megyünk tovább. Pár száz méterig még gyűjtögetjük a szintet, amikor elérünk egy széles köves utat. Ezen érkezik jobbról Borsosberény felől a Z+ jelzés. A két jelzést közösen követve balra fordulunk, majd pár lépés múlva megérkezünk a szépen felújított Szondi kulcsosházhoz.

Elhaladunk az épület előtt, s a széles úton enyhén felfelé gyalogolva egy kanyart követően tisztás részre érünk. Pénzszáson járunk, ahol több turistaút találkozik *(A Z jelzésen jobbra Nagyoroszi felé mehetünk le, a K négyzet jelzés pedig rézsútosan balra indul a Wenckheim-úton Királyháza felé.)* A Börzsönyi Kék jelzései továbbra is észak felé haladnak, egy földúton megyünk tovább a Karajsó oldalában egy sűrű erdőn keresztül. Kisvártatva balról egy széles, gépek által is gyakran járt út érkezik, ezen megyünk tovább tartva eddigi irányunkat. Rövid le-fel szakaszokat követően egy nemrégiben irtott részre érünk, ezen átvágunk majd ismét erdőben haladunk. Enyhe emelkedéssel érünk egy útelágazáshoz és útbaigazító táblához. A P jelzések jobbról Nagyoroszi felől csatlakoznak a K-hez. A két jelzés közösen haladva a Mária Út jeleivel balra indul tovább. Jól követhető úton pár perc múlva egy újabb elágazáshoz érünk. *(Innen a K és P rom jelzéseken a gerincen továbbhaladva rövid kitéréssel tudjuk felkeresni Drégely várát. Mindenképpen megéri!)* A Börzsönyi Kék a P-sal és a P rom jelzéssel együtt balra indul lefelé. Pár méter után újabb elágazáshoz érünk, ahol a P rom jelzések jobbra indulnak. **A túramozgalom igazoló kódját ebben a kereszteződésben találjuk.**

Drégely váráról, Szondi György utolsó éjszakájáról

Khádım Ali budai pasa a végsőostrom előtt (1552. július 9.) még a nagyoroszi Márton atyát küldi követként a várkapitányhoz, hogy a vár feladásáról tárgyaljon. Szondi így válaszolt:

„Márton Atya! Kegyelmedre nem hadak dolgát, nem a drégeli várt, hanem a Nagy Oroszi plébániát, az ott való hívek oktatását bízták, mit keveri Kegyelmed magát a hadak dolgába? Tudjuk, tapasztaljuk, melly hit szegők a törökök. Engem ezen pogány se szép ígéreteivel, se rajtam való időtlen sajnálkozásával meg nem tsal. Lántzait mint rabja nem fogom pöngetni, se vásárokon marha gyanánt nem

fog engem ároltatni. Azért mondja meg neki, Kegyelmed Ali Eunuch basának, hogy engem elevenen kezére nem kerített. A még tsak életemben tart Drégel várának nem fog birtokában jutni.”

Feltételezhető, hogy magyarul valahogy eképp szólhatott, üzent Szondi a budai pasának, melyet Szabó János plébános 1784-ben a galántai járásban található Nagyfödemes Historia Domus-ában jegyzett fel latinul. (Kamarás József kutatásai során fordíttatja le a teljes feljegyzést Romhányi Sándor balassagyarmati nyugdíjas városi tisztviselővel.)

Az esemény egyéb mozzanatairól is beszámol. Például árulásról. „Apaffy aki előbb Zondytól a törökhöz átszökött és most nem kétséges az Eunuchtól Zondy meggyilkolására lett visszaküldve és tévedésből a homályos hálószobában a férj helyett a feleséget ölte meg.” Vagy az Arany János által Szondi két apródja c. balladával is megidézett történet. „Zondynak két fia volt, akiket kéréssel küldött az Eunuchhoz, hogy őket Mars nehéz mesterségére kiművelje. (Katonai nevelésben részesítse.)” Eme kérés-gesztus bizonyos, hogy valóságos, bár a források ellentmondásosak, sok helyütt Libárdy és Sebestyén nevű apródokról valamint két török fogolyról szólnak, nem pedig a gyermekeiről.

A 13-14. század fordulóján emelt vár műemléki feltárása illetve helyreállítása az utóbbi években kezdődött el. Ám a Szondi-kultusz kisebb-nagyobb intenzitással, de folyamatosnak tekinthető. Történészek, költők, írók, Tinódi Lantos, Czuczor Gergely, Kölcsey tartják a legfelsőbb polcon, szebb emlékezetünkben a hőst. Nemzeti inánk szerzője pl. Zrínyi dalában legnagyobbjaink közt tartja számon: „Hol van a bérc, és a vár fölette, /Szondi melynek sáncait védlette, / Tékkozolva híven életét;”

1868-ban Arany János, Horváth Mihály, Ipolyi Arnold és még többek részvételével Szondi Emlék-bizottság alakul. 1885-ben emlékkápolnát, szobrot zászlót avatnak a Babat-hegy oldalában. A hely ma is fellelhető a tekintélyes és gyönyörű hársfasor mentén. Bár ma már csak egy kopjafa emlékeztet az egykori emlékeztetőre és ilyen-olyan betonmaradványok pedig kevésbé a várkapitányra, hanem inkább egy későbbi ideiglenesen hazánkban tartózkodó (nem török!) csapatok nyomait őrzi ...

1983-ban Drégelypalánk központi részén felállítják Kő Pál alkotását, Szondi jelképes szarkofágját, majd 2004-től a vár tövében Melocco Miklós szoborműve mesél a vándornak régmúlt időkről...

1. túra - Diósjenő-Bernecebaráti / Az útvonal leírása

Az igazolóhelyet lefelé tartva hagyjuk el, majd hamarosan ismét egy elágazáshoz érünk. *(A P jelzés innen dél felé indul és a Nagy-völgybe ereszkedik le, a P+ jelzés a Schaffer-kút (időszakos vasúti megállóhely) érintésével Drégelypalánkon ér véget. A K-en továbbhaladva pedig pár lépés múlva a sárga Mária Út jelek invitálnak észak felé, amelyen egy vadregényes túrát lehet tenni a a Csitári-kápolna és a Honti-szakadék felé.)*

A Börzsönyi Kék innentől hosszabb szakaszon a gerincet követi vagy némivel annak dél oldalában halad, főképpen nyugat felé. Először egy kisebb emelkedőt küzdünk le, majd rövid szintmenetet követően felkapaszkodunk a Tányéros-tető tisztás (nyáron sűrű aljnövényzetel benőtt) tetejére. Két enyhe jobb kanyart követően ereszkedésbe kezdünk, hogy utána felkapaszkodjunk a Sárkány-törés csúcsának déli oldalába. Jobb kéz felől kivehetőek a legmagasabb pont mellett álló sziklaalakzatok. Innen az ösvény megint lefelé indul, a Sárkány-törés helynév tábláját bal kéz felől mellőzzük, majd egy földutat keresztezve szűkebb ösvényen gyürkőzünk neki az újabb emelkedőnek. Nemsokára elérünk egy földutat, ezen balra indulunk és tovább-

ra is gyűjtve a szintet megyünk el a Kőkapu látványos sziklaformái között. Mielőtt a földút eléri a legmagasabb pontot, derékszögben jobbra letérünk a széles útról és egy erdei ösvényen folytatjuk a túrát. Jobb kéz felől meredek letérés kíséri az utat, a ritkásabb részeken többször is remek kilátás nyílik kelet-északkelet felé. A helyenként kőves és vadregényes ösvényen némi ereszkedést követően érünk a K+ jelzés elágazásához, ahol útjelző oszlopot is találunk. *(A K+ jelzés észak felé a Honti-szakadék érintésével Parassapusztára megy.)* A K-en balra indulva pár lépést követően elérünk egy földutat, ezen rézsútosan jobbra tartva szintben illetve enyhén lefelé megyünk tovább. Az egyértelműen követhető kissé lejtős dózerúton haladva érünk egy útjelző táblához, a Z jelzés északkeletről Hont irányából érkezik meg. Innentől a két jelzés egy darabon együtt halad, az erdőben kanyargós úton érünk egy hármas elágazáshoz, ahol a bal oldali széles úton megyünk tovább. Jó kilométert követően érünk ki az Ötholdas nevű tisztás részre. A jelzések a mező jobb oldalán vezetnek egy útjelző tábláig, **itt találjuk a túramozgalom következő igazoló kódját is.** *(A Z jelzés innen a Nagy-Völgyön végighaladva Nagyoroszi felé indul.)*

A táblánál a K-en jobbra fordulunk és kelet felé indulunk. Jól követhető széles úton vezetnek a jelek, hosszasan nagyrészt szintben haladunk. Bő kilométert követően a talaj az úton agyagosabbra vált. Itt egy elnyújtott bal kanyarnál jobbra le kell térnünk a széles útról, s egy rövid szakaszon szűkebb ösvényen keresztül vágyva érünk ki egy tisztás részre. Jobbra a fák

Mindenféle Chytar, Chittar, Tsitár, Csatár és Csitárok

„A csitári hegyek alatt régen leesett a hó.”

Ki ne ismerné a dallamot? Ide is elhallik, de nem, nem Felvidéken járunk! Maga a szó szláv eredetű, a jelentése pedig: pajzskészítő! Nem véletlen tehát, hogy e mesterség gyakorlói itt, ebben a fában és fémben sem szűkölködő vidéken telepedtek meg. A Hont és Drégelyalánk közt elterülő körzet “két”, azaz három plusz egy emlékhelyéről ejtsünk pár mondatot.

A FORRÁS

Tán nem veszünk el a sok “hármásban” de magát a csodatévő forrást is három néven emlegetik: Csitári-forrás, Kutyika-forrás. Eme legpatinásabb elnevezés a “kutyika, azaz kutacska kifejezésből eredeztethető. A Tre Fontane-i forrás elnevezés pedig elsősorban annak (is) tulajdonítható, hogy a vize, három különböző helyről fakad.

Jónéhány feljegyzés tanuskodik a víz csodatévő, gyógyító erejéről s e csudák kezdete is a messzi múltba vész, hisz a legrégebbi utalás is a XII. századig vezet ... Mi elégedjünk meg az ipolyveci

Kaposi Ferenc gazdálkodó, író, költő elbeszélésével: Egy kereszt közelében legeltette a nyáját vakon született kislával egy juhász ember. Gyakran imádkozott a keresztnél, kérvén az Urat és a Szűzanyát, hogy segítsen gyermekén s mosogatta a közelben lévő forrás vizével a kislíú szemét, s egy napon meggyógyult vakságából. Miután a kis juhász gyerek felnevelkedett, hálából faragott egy szobrot a Magyarok Nagyszonyáról és elhelyezte azt a zsindeletetős kis kápolnában.

A KÁPOLNA ÉS KEGYSZOBOR

A sok viszontagságon átesett szobrocska korát neves néprajzkutatónk, Erdélyi Zsuzsanna a 18-19. század fordulójának környékére teszi. Eme csodás gyógyulást szinte napjainkig még számtalan követi. Hogy mikortól tarthatjuk számon rendszeres vagy alkalmi zarándok- és búcsújáró helyként szintén a homályba vész.... Ugyanis a hivatalos egyház mindig is bizalmatlansággal szemlélte e spontán kialakult vallásos népszokást.

Az első világháború táján a kegyszobor eltűnik a kápolnából. A falvak népe keresi s végül egy nagyoroszi tyúkpaddáson találják meg összepiszkítottan. Nagy örömmel hintón viszik vissza a Kutyikához. Azonban a honti plébános otrombán tartja (1975) a naív alkotó által faragott szobrot és Mártonhegyi János szobrászművészt megbízza, hogy készítsen egy másikat a római Tre Fontane-i Kinyilatkoztatásbeli Szűz mintájára. P. Gegöl Vince ferences atya az új “Bibliás Madonnát” megszenteli és az oltárra helyezi. A régi szobrot oldalra a bal sarokba állítja. Megkedvelik ugyan, ezt az új kegytárgyat is, de a zarándokok és a búcsúsók nem tartják helyénvaló méltó elrendezésnek ezt a megoldást. 1981-ben a kis juhász fiú szobrát restaurálják és minden hívő meglegedésére a két kegytárgy helyet cserél. Az eleven kultusz időközben több cselekedet nyomán is megmutatkozik. A csongrádi zarándokok Tre Fontane-ben járnak és az onnan hozott földet elkeverik a kutyikai források földjével. A turaiak pedig népi motívumokkal díszített oltárterítőt varnak, ám soká kellett várni, amíg a helyére teheték, mert a kápolnát egy évben csak egyszer, szeptember első vasárnapján nyitják ki.

AZ ALAGÚT

Helyünk harmadik nevezetessége a forrástól mintegy 100 méterre található Szondi-alagút. Kamarás József helytörténész kezdeményezésére a Babat-hegy oldalában fellelhető rókalyuk-szerű képződmény is az idők során részleges feltárássra és helyre állításra kerül Felkeresi Dr. Leél Össy Sándort, a földrajz tudományok kandidátusát, aki geológus Szabolcs fiával kutatásokat végez és szakértői véleményében ezt írja: "Feltételezhető, hogy a jelenleg ismert alagút a Drégelyvárából kifelé vezető alagútrendszer egyik ágának legkülsőbb szakasza... Elképzelhető, hogy az alagút a várba vezet, a nagy szintkülönbség ellenére is. Remélhető, hogy a jelenleg végpontot jelentő omlás átbontása után nyílt folyosó részek következnek." Más megközelítés szerint ennek kevés a valószínűsége. Gréczi György drégelypalánki erdésztechnikus 1955-ben Koppány György egyetemi tanár, valamint Miklós Zsuzsa régészhallgatóval vizsgálják a helyet. Véleményük szerint a helyi legendák, miszerint ez a feltételezhetően 4 kijáratú alagútrendszer semmiféleképp se vezethet a várhoz, részben a nagy távolság és a járatok iránya miatt sem. Története és rendeltetése azóta is rejtély... Mindenesetre a nyolcvanas években több környékbeli vállalat és megannyi lelkes lokálpatrióta közreműködésével a bejáratot kialakították és az alagút egy csekély hányadát időszakonként látogatásra alkalmassá tették.

A KERESZT

Negyedik Csitár-emlékünk a Csitári-kereszt nem messze a kék út mentén, mint ellenőrző pont kerül utunkba. Szakrális kisémlékeink, a keresztek, feszületek állítása rendszeres szokássá-gyakorlattá a mindenkori Magyarországon a 15-16. század óta váltak. Emelésüknek számtalan oka és célja volt-van, lehetett. Mindenesetre a föld népe és az utazó - lett-légyen bármiféle a feszület, arra járván tiszteletadásként – tán még ma is keresztet vet és megemeli a kalapját. Esetünkben tisztázatlan, vajh ehelyt mire vagy kire gondoljunk, mi végett illendő a kalapemelés. Kizárásos alapon, tudásunk és következtetéseink az elnevezésből adódóan is, arra a majdhogynem kézenfekvő eredményre vezet, hogy itt is bizony valaha egy hajdanvolt falu állhatott.

Dr. Koczó József- és más tudós elődeinek - a Börzsöny-vidék helytörténészének munkáit olvasván végül is csak véletlenül emeljük ki egy megállapítást: Csak a XVI. század végéig 63-ra becsülhető a Börzsöny lakott helyeinek száma. Nem sorolhatjuk föl mindet (és a megszámlálhatatlan "maradékot" sem!),

azért néhány, ami ma is ismerős lehet a térképeinkről, egy-két "beszédes" /túl/élő és élettelen nevet említsünk meg, minden időrendbeli vagy alfabetikus kötöttség nélkül: Drégely, Hont, Salgó, Visk, Almás, Bajta, Bél, Hanta, Ganád, Helemba, Kemence (Besenyő), Bernece, Nosztra, Kovácsi, Leléd, Letkés, Mikola, Novák, Orsány, Parassa, Perőtsény, Ság, Szalka, Tésa, Tesmag, Dióspataktó, Dopopocs, Damásd, Bószob, Kürt, Csepel, Zokolya, Toronyalja... És valahogy így, itt áll felsorolásunkban - akár több helyütt is - a mi Chytar, Tsitár, Csatár vagy Csitárunk is!

"Emlékezzünk" hát, emeljük kalapunk és most és itt se húzzuk be magunk után a nem létező kaput.

1. túra - Diósjenő-Bernecebaráti / Az útvonal leírása

között áll **a Csitári-kereszt, valamint a túramozgalom igazoló kódja is itt, egy az út jobb oldalán álló oszlopra van felerősítve.**

A Börzsönyi Kék innen egy éles bal kanyart követően a nyílt részen átvágva ismét a széles útra vezet minket, amin jobbra indulunk, hogy hosszasan ligetes szakaszon haladjunk. Kisvártatva egy Y elágazásban a jobb oldali utat választjuk, majd – a „Mészdom-

bok”-at elhagyva – újabb elágazásnál irányunkat tartva, a bal oldalon maradunk. A nyílt részen több helyen is útjelző karók segítik a tájékozódást, ezek segítségével nemsokára elérünk az erdőszélre, ahol egy vadászlest mellőzve térünk be a fák közé. A hangulatos erdei úton eleinte szintben, majd folyamatosan enyhén lefelé tartva sétálunk tovább. Jó kilométert követően egyre több akác jelenik meg, az út is egyre meredekebben tart lefelé, majd bal kéz felől kisvártatva már irtásos rész kíséri az utat. Innen már látjuk Bernecebarátiút, s hamarosan el is érjük a falu szélső házait, ahol balra majd jobbra fordulunk és a Rákóczi utca 11-es számú háza mellett egy keskeny ösvényre térünk. Leereszkedünk egy vízmosáshoz, majd abból kikapaszkodva rövidesen egy földútra érünk. Ezen balra lefelé indulva gyorsan kiérünk Bernece főutcájára.

Itt a K, P és K+ jelzések elágazásában álló útjelző oszlopon találjuk a túramozgalom igazoló kódját.

Az elsődleges igazolási mód azonban a bélyegzés. A faluban bélyegezni két helyen is tudunk:

1. a K négyzet jelzésen rövidke kitérővel balra indulva kereshető fel az Öregerdő turistaház, aminek a kerítésén lévő dobozban van a bélyegző.

2. A másik irányba indulva a K+ jelzésen rövid sétával érünk el a Ventura Sörözőhöz, a bélyegzőhelyhez.

Rendszeres buszközlekedés Szob felé van, a menetidő bő 1 óra. Drégelypalánk irányába naponta csak 1-2 járat áll rendelkezésre.

Sipéki Miklós írja a Honti lapok 1910. november 26-i számában:

“A régi betyárvilág egy nem utolsó sarja halt el minap Benkó István személyében Berneccén.

A nép őt Sisa Pita bácsinak hívta és a többi futóbetyár módjára szerette a saját népét és nem csak hogy nem bántotta annak javait, de módja szerint segítette a szegényebb sorsúakat. Különbözik ez karakter a magyar betyárnak ősi jellemvonása volt, ez hozta őt közel a néphez és minden betyárnak meg voltak a maga hívei a kik elrejtették őt zsandár szemei elől... Nem így volt azonban a gazdagoknál ...

Származására nézve hontmegyei volt, Ipolyszalkán (pontosabban: Zsúnypuszta, 1846. aug. 9.) született. Már kis gyermek korában meg volt benne a betyár virtusa, amit legjobban megvilágít azon körülmény hogy 6 éves korában ellopta a csárdás házasságát minnek fejében az akkori pandur káplár elverte, amit a kis Benkó Pista nagyon szívére vett és megígérte amint megnő visszaadja a kölcsönt. A mit be is váltott mert 12 éves korában agyonütötte a pandur káplárt.

Leginkább Hont, Nógrád, és Pestvármegyékben szeretett tanyázni, a hol egy második Rózsa Sándor volt úgy vakmerősége, mint pedig délceg volta tekintetében. Ez utóbbinak köszönhető, hogy sok kis lány lopódzott annak idején szürkületkor a kert alá...

A kormány őt évek hosszu során üldöztette zsandáraival, de Sisa Pista a legnagyobb veszély idején úgy eltűnt mint a kámfor s róla is azt mondták, hogy a golyó nem fogja. Végre árulás folytán elfogták és örökös fogságba Illavába vitték ahonnan csak mintegy 20 éve mulva szabadul ki királyi kegyem folytán... (Valójában nem 'harmadolták', ténylegesen az utolsó napig letölti a rá mért 21 évet.) Azt mondják, hogy a betyárból lesz a jó zsandár, így lett ő belőle a vadászok réme Zubovich Fedornál majd Berchtold grófék vadőre Nagyorosziiban. Végül Szokoly Alajos a bernecei vadonban alkalmazta vadőrének a hol ő derekasan megállotta helyét.

Többször megfordult ily minőségében Ipolyságon és igen imponáló öreg erdész külsővel bírt. Nagy tagbaszakadt ember volt és szófukar. Különösen a multról nem szeretett beszélni, röstellette az öreg. Különösen szelid külsejű ember volt, főként szemei árulták el nagy szelidséget. Hát bizony, ki őt nem ismerte, sose sejtette volna benne Sisa Pistát.

Annai viszontagság után végre letért erről a rögös útról, elment a köznyába pihenni ott most már nyugodtsága leendő, mert ott a zsandár is csak olyan köznapi halandó – mint a többi.”

Mesélték, hogy tekintélyes tömeg kísérte a legutolsó útra. Szokolyi cigányzene kíséretével tisztelettel temette el Sisa Pistát fogadott fia Nándor mellé. ... És szólt a kedvelt nótája is:

„Szomorú fűz hervadt lombja
Ráhajlik a sírhalmomra,
Kismadár dalol az ágon
Temetőbe, sírba vágyom ...”

2. túra - Bernecebaráti-Nagybörzsöny / Igazolóhelyek

2. túra: Bernecebaráti - Nagybörzsöny

21,15 km

340 m

336 m

5 ó 30p

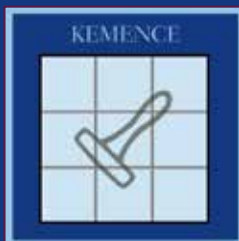

5 ó 30p

év hónap nap

N47° 59.906'
E19° 05.423'

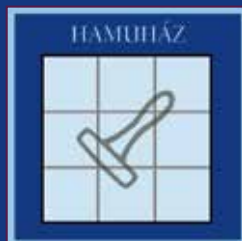
év hónap nap

N47° 56.679'
E19° 03.520'

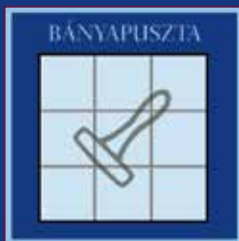
év hónap nap

N47° 54.219'
E19° 02.239'

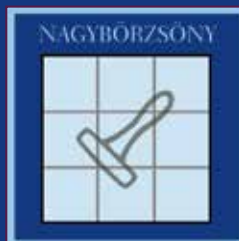
év hónap nap

N47° 59.906'
E19° 05.423'

év hónap nap

N47° 56.679'
E19° 03.520'

év hónap nap

N47° 54.219'
E19° 02.239'

2. túra - Bernecebaráti-Nagybörzsöny / Útvonal adatok

Útpont	Táv (km)	Szint fel (m)	Szint le (m)
Bernecebaráti, K és K+ elágazás 	0,00	0	0
 Öregerdő th. 	0,15	0	0
Bernecebaráti, temető 	1,51	33	4
Kemence széle	3,02	43	20
Kemence , községháza am. 	3,58	48	20
Kemence, Kisvasút végállomás 	4,71	54	23
Csarnapuszta v.mh. 			
Kemence, Kőrözsa Panzió 	6,23	67	23
Börzsönyi főállpont	7,09	72	23
Fekete-völgy panzió 	8,92	77	23
Hamuház 	11,68	114	28
K és P+ elágazás	13,49	316	29
 Salgóvár 	1,72	170	10
Aklok rétje, K és P+ elágazás	13,70	329	50
 Nagy-Hideg-hegy 	3,06	335	5
Bányapuszta 	14,11	329	128
Katalin-forrás	16,06	330	229
K és P elágazás	18,63	336	276
Bogár-kert, elágazás	19,18	338	318
Nagybörzsöny, Malom 	20,92	338	335
Nagybörzsöny, aut. ford. 	21,15	340	336

2. túra - Bernecebaráti-Nagybörzsöny / Az útvonal leírása

Ha busszal érkezünk Bernecebarátiba, akkor a Ventura Sörözőben tudunk bélyegezni. Innen egy szűk 10 perces sétával a K+ jelzésen visszatérünk a Börzsönyi Kék elágazásához. Az elágazásban álló útjelző táblán van a túramozgalom igazoló kódja, amit bélyegzés hiányában alternatív igazolásként használhatunk. Ha a BKT útvonalát esetleg egy vándortúra keretén belül járjuk végig (vagy Diósjenő felől érkezünk gyalogszerrel), akkor az Öregerdő turistaházban is megszállhatunk. Itt tudunk bélyegezni is, majd rövid sétával jutunk a Börzsönyi Kék elágazásához.

A táblától pár lépést teszünk meg a templom alatti útelágazásig, ahol jobbra a templom felé fordulunk. A jelzések a lépcsősor alatt balra majd utána jobbra felfelé mennek tovább. Pár pince mellett elhaladva érünk fel a templom melletti dombra, ahol derékszögben balra kanyarodunk, majd a falu felett haladó köves úton gyalogolunk tovább. Elhaladunk egy temető mellett, majd érintünk egy kálváriát (ez a *Kálváriák a Börzsönyben túramozgalom V. számú igazolópontja*), s kisvártatva jobb kéz felől újabb temetőt mellőzünk. Itt nyugszik a börzsönyi

betyár, Sisa Pista. Nemsokára rövid lejtmenettel egy kis kápolna mellé érünk, ahol jobbra fordulunk és kőbe vájt pincék közt megyünk fel egy kis dombra. Innen a K és P jelek derékszögben balra indulnak, és egy széles földutat követnek. Hamarosan egy Y elágazáshoz érünk, ahol a jobb oldali ágon megyünk tovább. Jobb kéz felől hosszasan az egykori víztározó kíséri utunkat. A szintben történő sétát egy rövidke ereszkedés szakítja meg, egy tisztás részre érünk. Jobbról vadászles, mi

pedig egy kis balos, majd jobbos kanyarral a nem túl távoli Kemence házai felé vesszük az irányt. Innen a kanyargós földút egy darabon nyílt terepen vezet keresztül. Balra az erdőben az úttól kb. 20 méterre áll a Szokolyi-kereszt. Hamarosan ritkás akácosba érünk, majd a patakot megközelítve egy nagyobb bal kanyarral érünk Kemence szélső házaihoz. A Kossuth Lajos utcát elérve azon jobbra indulunk, majd az első kereszteződésnél megint jobbra tartunk és átkelünk a patakon. Egy elnyújtott balos ívvel érünk ki a Fő utcára, ahol a községháza közelében találjuk a buszmegállót, ABC-t, italboltot és egyéb kereskedelmi egységeket. Innentől a P mellett a S jelek is elkísérnek egy darabon. A Fő utcán haladunk egészen a templomig (jobb kéz felől), majd mielőtt elérnénk a volt vármegyeházat rézsútosan balra indulunk lefelé a Malom utcában. Hamarosan a patak mellé érünk, itt jobbra fordulunk, majd a Művelődési Ház előtti hídon balra indulva átkelünk azon. A túloldalon enyhén jobbra tartunk és innentől hosszasan a Csarnavölgyi utcát követjük. Hamarosan megérkezünk a **Kemencei Múzeumvasút végállomásához és fogadóépületéhez. Amennyiben a következő pár kilométert kisvonattal teljesítjük, akkor a jegypénztárban kérjük bélyegzést az igazolófüzetbe.**

Az Észak-Börzsöny területén kiépített kisvasutak története sokáig a fakitermeléssel függött össze. A napjainkban már kizárólag személyszállításban érdekelt kisvasút az évszázados csarnavölgyi nyomvonal 3,8 kilométeres szakaszán, Kemence és Fekete völgy állomások között, menetrend szerint közlekedik. A Kemencei Erdei Múzeumvasút az Ipoly Erdő Zrt. és a Kisvasutak Baráti Köre Egyesület együttműködésének köszönhetően működik.

A kisvasúti hálózat építése ezen a területen három nagy völgyet érintett: a Királyházi völgyet (Kemence-patak völgye), a Csarnavölgyet (Fekete-patak völgye) és a Bernecei Nagy völgyet. Az első sínpárt a királyházi vonalon Kemence – Wirterház – Királyháza – Királykút között fektették le 1910-ben. A Kemencei Erdei Múzeumvasút ma az évszázados csarnavölgyi főág nyomvonalán közlekedik, melynek építése 1913-ban kezdődött.

A Kemence környéki erdei vasúthálózat 600 mm nyomtávú vonalszakaszai kizárólag a kitermelt fa szállítását szolgálták, és ún. görpályás üzemmóddal működtek, azaz a kocsikat hegymenetben lovak húzták, míg a fával megrakott kocsik saját terhüknél fogva gurultak le egyenként, vagy összekapcsolva, fékezéssel. A vasúti pálya mentén műhelyek, raktárak, szolgálati lakások és istállók épültek, melyek közül néhány átalakításra került, és vendégház vagy kiállítás funkcióját tölti be napjainkban. A lóval való vontatás a II. világháború utánig volt jellemző; az első motormozdony 1947-ben közlekedett a kemencei vonalon.

A vasúti hálózatot fővonalak, mellékvonalak és közelítő vonalak alkották. Utóbbiak időszakos jelleggel működtek, sokszor nem is csatlakoztak a fővonalhoz és a fakitermelés végeztével felszedték, majd máshol lerakták őket. A vasúti pályaszakaszok visszabontása az erdészeti feltáró utak kiépítésével, a nagyobb teljesítményű tehergépjárművek használatával 1969-ben kezdődött meg.

A vasút történetét a végállomáson található, archív fényképekkel, térképekkel és korabeli eszközökkel színesített vasúttörténeti kiállítás ismerteti. A múzeumhoz tartozó kovácsműhelyben megtekinthetők a korabeli eszközök és bútorzat, valamint sok, a kovácsmestert kiszolgáló kézi szerszám. A peron szomszédságában található közel harmincféle kisvasúti szerelvény, mozdony, csille mind-mind kalandos életutat jártak be, melyek használati helyéről és módjáról információs táblák segítségével tájékozódhat.

A Kemencei Erdei Múzeumvasút április 1. és október 27. között hétvégi napokon illetve ünnepeken közlekedik. Egyéb időpontokban különvonat megrendelése szükséges.

Athén, 1896. április 6. A 100 méteres síkfutás első futamával elkezdődnek az újkori olimpiai játékok. Elsőként az egyes pályához szólítják Szokolyi (akkor még Szokoly) Alajost az 1875-ben az európai kontinensen elsőként alapított Magyar Athletikai Club (MAC) sportolóját. Döntőbe jut, itt harmadikként tulajdonképpen megszerezhetné Magyarország első olimpiai érmét, de Athénben még nem osztottak bronzérmeket. (A szakirodalom egyébként dobogósként tartja számon.) A sokoldalú atléta egyebek mellett esélyesként indult még a 110 méteres gátfutásban is. Ám az ezredéves „balsorsunk” külső kézi vezérlessel ismét rásegít, beleszól az eseményekbe. Ezt olvashatjuk visszaemlékezésében:

„Mikor a döntő eljött – a sok tárgyalás után mindkettőnket mint másodikat töröltek – s csak ketten futhattak a döntőt ... Az amerikaiak ott is már könyökkel dolgoztak; mi ezt nem ismertük, mert a magyar jelszó mindig 'lovagiasság' volt; erről Hajós (Alfréd) is sokat tudna beszélni.”

Szokolyi Alajos (1871-1932) nagybátyja Schön Alajos (mérnök) családjában nevelkedik. A módos polgári család a Felvidékről 1887-ben telepszik meg Bernecén. Szokolyi tehetséges és eredményes sportoló, később jelentős sportszervező végzettsége és hivatása szerint orvos, emellett komoly levéltárnoki munkát is végez Ipolyságon. A trianoni döntések után innen 1922-ben nyugállományba helyezik. Ezután már jóval többet foglalkozik a családi gazdasággal is.

A falu határában álló fészületről a helybeliek emlékezetében több

„hiteles” történet kering. Ám a tábla szövege és az elnevezés nem véletlen. Épp erre járt, amikor megkapta a hírt vagy a levelet, hogy feleségül veheti egyik volt betegét az egykori külügyminiszter a nagyorosi Leopold von Berchtold gróf lányát és mérhetetlen örömeiben állította ide a keresztet.

Szokolyi Alajos végső nyughelye a bernecebaráti régi temetőben (46 1,911 ; 18 54,629) egykori vadőre Sisa (Benko) Pista, az utolsó borsönyi betyár sírjától nem messze található.

2. túra - Bernecebaráti-Nagybörzsöny / Az útvonal leírása

Ha gyalogosan folytatjuk az aszfaltkoptatást, akkor a jobbról megérkező Z jelzéssel közösen haladunk tovább. Nemsokára átkelünk a vasúti síneken, innen már a Nagyvölgyi úton haladva érkezünk meg rövidesen **Csarnavölgy vasúti megállóhelyre. Itt az útjelző oszlopon található a túramozgalom (feltételes) igazoló kódja. A P jelzés innen a tanösvény jelekkel együtt a Strázsa-hegy felé indul jobbra**, mi a K-en a S-val és Z-del együtt továbbmegyünk a műúton, egy darabon jobbról még a sínek kísérnek minket. Elmegyünk a Szalamandra házak mellett, majd fás szakaszon gyalogolva érkezünk meg a **Kőrözsa Panzióhoz. Itt a büfében kérhetjük a túramozgalom bélyegzőjét (feltételes bélyegzőhely).**

A völgyben vezető úton továbbhaladva először a strandot érintjük, majd megérkezünk a Kemencei Ifjúsági Táborhoz. Emellett elszétálva az elágazásnál *(itt a S jelek továbbmennek a völgyben Diósjenő irányába)* jobbra fordulunk, átkelünk a hídon, majd a Börzsönyi Főalapponthoz érkezünk. *(Innen a Z-ön a Magas-Börzsöny kereshető fel, a Magosfa érintésével az egyik klasszikus úton juthatunk fel a Csóványos csúcsára.)* Ránk a K-et követve azonban még némi aszfalt vár. Egy bal kanyart követően már a Fekete-völgyben haladunk, további 1,5 km után eljutunk a Fekete-völgy Panzióhoz (egykori Vilati üdülő). Az épület mellett balra megyünk tovább. *(Ha Kemencéről kiszonatoztunk, akkor a panzió melletti végállomáson leszállva folytatjuk a túrát immáron gyalogosan.)*

A ház után nemsokára elérjük az első patakátkelést, s ezzel együtt a kisvasút járható szakaszának a végét is. A következő kilométereken a vadregényes Fekete-völgyben haladunk, ami magas vízállás esetén különösen nehezen járható. Több kalandos patakátkelésre is fel kell készülnünk!

A jelzett út eleinte a pataktól balra halad. Elhaladunk a Fekete-kút, és egy kiépített pihenőhely mellett. A következő patakátkelés után pár száz métert a síneken vagy azoknak jobb oldalában megyünk tovább. Ismét átevickélünk a patakon, amikor a jelek egy kis emelkedővel a meredek oldalba vezetnek fel. Innen a helyenként csúszós - cserében látványos - ösvényt követjük, ami a patak felett halad pár méterrel. Az ösvény a völgy egy szelídebb részénél tér vissza a sínek közelébe, ahonnan hosszabb szakaszon kényelmes terepen tempósabban tudunk haladni.

Két átkelést követően ismét zegzugosabb része következik a völgynek. Kisvártatva egy régi vasúti András-keresztet mellőzünk, a vasút nyomvonalát kissé elhagyjuk a völgy jobb oldalán előbb enyhe, majd erősebbre váltó, de rövid emelkedővel. Hirtelen felbukkan egy elhanyagolt állapotú faház, ahonnan már látszik is a **Hamuház takaros kisépülete. Itt van a túramozgalom következő igazolóhelye. Matricát a ház tetején lévő dobozban találunk, alternatívaként a ház melletti útjelző oszlopon lévő kódot jegyezhetjük fel.**

2. túra - Bernecebaráti-Nagybörzsöny / Az útvonal leírása

(A ház melletti tisztáson ágazik el balra a K+ jelzés, ami a Halyagosi ház érintésével Nagy-Hideg-hegyre vezet.) Mi azonban továbbra is dél felé haladva egy folyamatosan emelkedő köves dózerúton megyünk tovább. Bal kéz felől alattunk egyre mélyebben a patak, majd jó kilométer után két balos kanyarral egy rövid szakasz erejéig 180 fokban visszafordulunk. A kevésbé emelkedő részt követően pár újabb kanyarral egészen meredeken hagyjuk végleg magunk mögött a Fekete-völgyet. Az emelkedő tetejére érve egy jártabb földútra lépünk, majd némi- leg balra tartva a fiatalos erdőben folytatjuk az emelkedést. Nemsokára felérünk a gerincen vezető széles erdészetű útra, amin pár lépést teszünk balra, majd jobbra letérve róla a P+ jelzés elágazásához érünk. (A P+ jelzés innen jobbra a Salgóvár felé kínál érdekes kitérőt.) A K és a P+ az erdei ösvényen röviden leereszkedik, majd kis kaptatóval ér fel egy útjelző táblához. Az Aklok-rétje melletti elágazásnál mi jobbra indulunk, míg a P+ jelek a Nagy-Hideg-hegy felé mennek tovább. Sűrű erdőben meredeken ereszkedünk alá egy tisztás részig, ahol a földút mellett **útjelző táblát és azon a túramozgalom igazoló kódját találjuk. Innen jobbra pár lépés és megérkezünk Bányapusztára. A matrica a ház tornácán elhelyezett dobozban található.**

A széles úton keresztülsétálunk

a tisztás részen, majd kicsi emelkedővel egy még ennél is gyakrabban járt erdészetű útra érünk. Ezen enyhén jobbra tartva indulunk tovább, s több kisebb

kanyarral haladunk lefelé a Magyar-völgyben. A lejtő aljára érve, mielőtt elérnénk az Altáró vadászházat, jobbra letérünk egy ösvényre. A vízmosáson átkelve ezen haladunk pár percet, majd visszatérünk a széles (itt már köves) útra. Ezen jobbra tartva haladunk tovább a völgyben lefelé. Mellőzünk egy sorompót, ami után nem sokkal a jelek balra egy erdei ösvényre invitálnak minket. Lemegyünk a patak mellé, kisvártatva át is kelünk azon, majd a túloldalon sétálunk pár száz métert. A köves, hangulatos ösvényen még kétszer

2. túra - Bernecebaráti-Nagybörzsöny / Az útvonal leírása

keresztezzük a vízmosást, majd egy rövid emelkedőt leküzdve szép erdőben érünk fel a P jelzés elágazásához, ahol útjelző tábla is áll. Innen a két jelzés közösen indul tovább balra. Egy darabon szintben megyünk, jobbról nyílt rész kíséri utunkat. Egy kisebb lejtő után keresztezünk egy földutat, majd kerítés mellett haladva érünk a K négyzet jelzés elágazásához. Ez a Bogár-kert. Innen már csak pár métert megyünk, amikor kiérünk egy valamivel szélesebb földútra. Ezen jobbra indulunk és a sűrű növényzetben pár kanyart megtéve kiérünk egy aszfaltútra. Ezen balra folytatjuk a túrát a közeli Nagybörzsöny felé. Egy vízmosáson átkelve nemsokára egy elnyújtott jobbos kanyarral megérkezünk a házak közé. Végigsétálunk a Kossuth utcán, ezen először enyhén balra tartunk, majd az ABC-t elérve jobbra fordulva érünk egy hídhoz, amin átkelve a patak túl oldalán találjuk a bélyegzőhelyet. A **Vízimalom** az út jobb oldalán áll, míg a modern **Malomkert Étterem és Panzió** vele szemben az út bal oldalán. **Nyitvatartási időben mindkét helyen kaphatunk bélyegzést. Alternatív lehetőségként pár métert továbbmegyünk a falu főterén (Hunyadi tér) álló útjelző oszlopig, amin igazolókérdőt találunk.**

A térről javarészt ütemes menetrend szerint közlekedő buszjáratokkal Szob felé utazhatunk (menetidő 30 perc), valamint észak felé Vámosmikola érintésével Kemence és Bernecebaráti irányába van még rendszeres buszközlekedés.

A vízimalom története

Az 1570. évi török összeírásban, Börzsönyben két malmot írtak össze a mohamedán adószedők. Forrásaink szerint az 1700-as években több molnárcsalád is élt a településen. A helység belterületét ábrázoló 1783. évi térkép a Börzsöny-patak mentén összesen négy malmot ábrázol. A 20. század első felében szintén négy malom őrlött az akkor kétezer fős községben.

A teljes épségben fennmaradt műemlék Antal-féle malmot vízvezető árkaival együtt az

1847. évi nagy tűzvész után építették, 1851-ben készült el. A hosszú, nyeregvetős malomépületben a molnár és családja, valamint a háziállatok is helyet kaptak. A meghajtáshoz szükséges vizet a patakon kb. 200 méterre feljebb épített duzzasztógáttól egy keskeny csatornán vezették az épülethez. A malom több részből tevődik össze. Az egyik az ipari rész, ahol az őrlést végezték. Itt láthatjuk az ősi kőőrlést, amit 1852-től 1930-ig használtak, majd áttértek a modernebb visszaőrléses technikával használt hengerszékes őrléshez, amit serleges felvonókkal és szitákkal bővítettek. A malomszerkezet mai hengerszékei az 1930-as években kerültek beépítésre. A lakószobában a malomipar történeti emlékei, dokumentumai láthatók.

A parkosított udvarban malomkő gyűjtemény, gazdasági épületek és egy 160 éves ma is működő kenyérsütő kemence található. Az épületen kívül, de mégis a tető alatt, egy felülcsapott vízikereket csodálhatunk meg. A víz az épület alatti alagúton, majd egy rövid árokszakaszon át tér vissza a patakba.

Az Antal-féle malmot inkább csak a falubeliek használták. Az aratás és cséplés után nyáron és kora ősszel éjjel-nappal folyamatosan üzemelt, így napi 12-16 mázsa búzát őrlött naponta. Az első őrlésből származó terméket szitálással választották ketté. A finom lyukú szitán áthullott a kész finomliszt, a szitán fennakadt, durvábbra őrlött korpás anyagot pedig újra őrlték, amíg csaknem korpamentes nem lett.

A malmot teljes egészében Bóna Dániel üzemelteti, telefonja: 06-20/327-9295

3. túra - Nagybörzsöny-Szob / Igazolóhelyek

3. túra: Nagybörzsöny - Szob

21,61 km

581 m

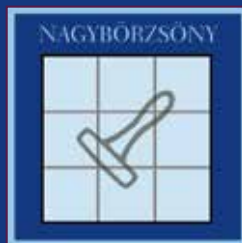
661 m

6 ó 15p

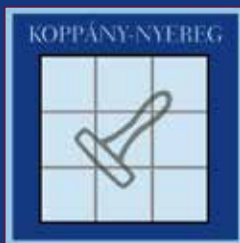

6 ó 45p

év hónap nap

N47° 59.906'
E19° 05.423'

év hónap nap

N47° 56.679'
E19° 03.520'

év hónap nap

N47° 54.219'
E19° 02.239'

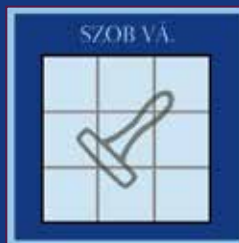
év hónap nap

N47° 59.906'
E19° 05.423'

év hónap nap

N47° 56.679'
E19° 03.520'

év hónap nap

N47° 54.219'
E19° 02.239'

3. túra - Nagybörzsöny-Szob / Útvonal adatok

Útpont	Táv (km)	Szint fel (m)	Szint le (m)
Nagybörzsöny, aut. ford. 	0,00	0	0
 Szent István-templom 	0,81	20	3
Nagybörzsöny széle	0,98	59	0
Nagybörzsöny, kereszt 	1,33	83	0
KP és K+ elágazás	5,98	279	30
 Nagy-Koppány 	0,48	70	0
Koppány-nyereg 	6,35	280	52
 Gömbölyű-kő 	1,59	65	35
Vörös-harasz-t-völgy, patakátkelés	7,00	301	154
Fekete-sár 	7,82	375	160
Széles-hegy 	8,46	440	162
KZ és P elágazás	10,24	441	300
 Márianosztra 	3,19	15	170
Pribék-tisztás 	11,20	473	376
 Letkés 	1,59	65	35
Nagy-Galla, KZ+ elágazás	11,94	520	376
 Nagy-Galla 	0,35	75	0
K és K+ elágazás	15,77	541	596
 Vasutas-forrás 	0,2	10	2
Ódamásd, műút 	16,43	541	602
 Mária-kút (jelzetlen) 	0,77	20	5
Sukola-kereszt 	18,51	578	605
 Csák-hegy (jelzetlen)	2,27	145	5
Szob széle	20,72	579	633
Szob, vasútállomás 	21,61	581	661

3. túra - Nagybörzsöny-Szob / Az útvonal leírása

Miután megszereztük a bélyegzést, elsétálunk az irányjelző oszlophoz a Hunyadi tér sarkánál, ott jobbra fordulunk majd a buszmegálló érintésével átmegyünk a tér másik végére. Itt a fő utcán balra indulunk, majd az első lehetőségénél a Bányamúzeum mellett a József Attila utcán balra térünk. *(A P jelzés innen a fő utcán halad tovább, rövid kitérővel ezen kereshető fel az árpádkori templom a falu szélén.)* Az emelkedő úton nemsokára egy balos, majd kicsivel később egy jobbos kanyar következik. Ezután ismét jobbra fordulunk és a Ságvári utcán haladunk a templom felett az első elágazásig, ahol derékszögben balra térünk egy földútra. Hamarosan magunk mögött hagyjuk a falu utolsó házait is, az emelkedő úton bal kéz felől mellőzünk egy felhagyott kisebb homokbányát. Tisztás részre érve az Y elágazásban a jobb oldali lehetőséget választjuk, majd még egy kevés emelkedőt leküzdve érünk ki az erdőszélre. Itt az úttól balra kb. 30 méterre, egy tuja mellett, egy nemrég állított kereszt és egy pad található. Itt esetleg szusszanhatunk egyet és megnézhetjük a falu felett nyíló panorámát. Dél felé megyünk tovább a széles földúton, ezen immár erdőben haladunk, eleinte szintben, majd folyamatosan lefelé sétálunk. Jobb kéz felől alattunk a Farkas-völgyi-patak kíséri utunkat. A jelzések folyamatos lejtmenettel kalauzolnak le a patak mellé, amin egy sorompót mellőzve át is kelünk. Innentől hosszabb szakaszon a völgyben vezető erdészeti aszfaltutat követjük. Az út folyamatosan enyhén emelkedik. Egy S kanyar után némileg eltávolodunk a patak közeléből, majd a Közép-hegy (jobbról) oldalában kapaszkodunk felfelé. Eleinte csak bal kéz felől, majd nemsokára jobbról is irtás és nyílt részek kísérik utunkat. Cserébe több helyről is remek kilátás nyílik a közeli bércekre, hegyoldalakra. Éppen mielőtt az aszfaltút egy nagy bal kanyarnál átmenne egy vízmosás felett, mi arról jobbra letérünk. A jelzések egy járatanabb földútra kalauzolnak, s eleinte sűrű, majd ritkásabb erdőben meredeken haladunk felfelé. Mielőtt a mély nyomvályúkkal tarkított dózerút elérné a legmagasabb pontot, balra letérünk róla és egy ösvényen pár métert leereszkedünk egy vízmosásba, majd abból kikapaszkodva enyhébb emelkedéssel oldalazunk pár percet. Keresztezünk egy földutat, aminek a túl oldalán jobbra fordulunk és innentől végig aránylag meredeken kapaszkodunk fel a Nagy-Koppány északi oldalában futó erdei útig. Ezt elérve jobbra indulunk, majd pár lépés után egy útjelző oszlophoz érünk. Itt balról becsatlakozik a P és K+ jelzés. Innen a három jelzés együtt halad, a széles úton valamennyit lefelé megyünk, majd hamarosan már szintben haladva találkozunk egy még szélesebb földúttal és gyorsan megérkezünk **a Koppány-nyeregbe. Itt asztalt és padokat is találunk, valamint a kereszteződés közepénél álló fa melletti útjelző oszlopon van elhelyezve a túramozgalom igazoló kódja.**

A nyeregből dél felé indulunk tovább. Nem a kerítés mellett lefelé vezető széles földúton, hanem attól egy kicsivel balra egy keskenyebb ösvényen hagyjuk magunk mögött az igazolóhelyet. A K itt már a többi jelzés nélkül vezet lefelé az aránylag meredek ösvényen. A lejtő aljára érve egy kisebb (nyáron sűrű aljnövényzettel benőtt) tisztásra érünk, majd ezen áthaladva kiérünk egy széles földútra. Ezt csak keresztezzük és annak túloldalán ismét egy keskenyebb ösvényen folytatjuk az utat, ami levezet minket a Vörös-harasz-völgybe. A patak jobb oldalában haladunk lefelé, a vadregényes ösvény helyenként meredek hegyoldalban vezet, ezért

itt saras-havas időben kellő körültekintéssel közlekedjünk. Néhány száz méter múlva leérünk a patakhoz, s egy meredek visszafordítóval át is kelünk azon. A túloldalon pár métert egy járatlan földúton megyünk, majd arról jobbra ismét egy ösvényre térünk le. Ezen meredeken kapaszkodunk fel egy másik földútig, amin balra fordulunk, s innentől kis emelkedéssel majd szintben haladunk pár száz métert. A jelzések ezután derékszögben jobbra nyilaznak, s ismét egy meredek szakasz következik. A rövid emelkedő tetejére érve balra fordulunk, majd enyhe lejtéssel érünk ki egy széles földútra. Ezen jobbra indulunk és még egy kis emelkedést leküzdve, pár kisebb kanyarral egy tisztás részre érkezünk. Itt az úttól jobbra pihenőhelyet találunk, attól balra pedig a Fekete-sár névre hallgató mocsaras részt és egy kis tavat. A jelzések az úton innen egy balos kanyarral vezetnek tovább, de pár métert követően rézsútosan jobbra letérnek egy ösvényre. Ezen eleinte enyhe, majd erősebb emelkedéssel kezdjük meg a kapaszkodást a Széles-hegy oldalában. Egy szakaszon a keskeny ösvény oldalazva vezet felfelé, majd egy derékszögű balra fordulással sűrűbb részen kanyarog tovább. Kisvártatva inkább már szintben illetve enyhe emelkedéssel jutunk ki a kanyargós úton a fák közül. Egy tisztás részen érünk **a Széles-hegy csúcsának közelébe. A mezőn álló nagy fa mellett lévő oszlopon található a túramozgalom igazoló kódja.**

A déli irányt tartva megyünk át a tisztáson, balra remek kilátással Márianosztra és a Nosztrai-medencét körülölelő csúcsok felé. Az erdő szélét elérve a valamivel szélesebb út lefelé indul. Folyamatos ereszkedéssel érünk el egy erdészeti földutat, amin jobbra indulunk. Ezen azonban csak pár lépést teszünk meg, majd az út mellett pár méterrel futó keskenyebb ösvényen megyünk tovább lefelé. Hamarosan egy útjelző oszlophoz érünk, itt találkozik a Börzsönyi Kék a Márianosztra felől érkező Z jelzéssel. Innen a két jelzés együtt halad tovább, a táblánál jobbra fordulunk és a szintben vezető úton folytatjuk a túrát. Mellőzünk egy vadászlest, majd az első kereszteződésnél derékszögben balra fordulunk és immáron egyértelműen lefelé megyünk. Hamarosan újabb irányváltással, ezúttal jobbra megyünk egy valamivel jártabb földúton. Ez pár kisebb kanyarral vezet le minket egy vízmosáshoz, amin ákelve előbb élesen balra indulunk felfelé, majd egy elnyújtott jobbos kanyarral érünk fel a **Piribék-tisztás szélére. A tisztás bal szélén haladva jutunk el a túloldalon álló útjelző oszlophoz, és az arra felszerelt igazoló kódhoz.**

3. túra - Nagybörzsöny-Szob / Az útvonal leírása

Az igazolást követően a táblánál balra fordulunk és immáron a Z négyzet jelzéssel közösen haladva egy földúton kapaszkodunk felfelé a Nagy-Galla oldalában. Kisvártatva megérkezünk a K háromszög jelzés elágazásához, *ami jobbra indul és egy helyenként meredek ösvényen vezet fel a csodás kilátást nyújtó Nagy-Galla-csúcsra.* A K jelek azonban maradnak a szélesebb úton, hogy néhány méter múlva egy újabb elágazáshoz vezessenek bennünket. Itt mi balra lefelé in-

dulunk tovább, *míg a K+ és Z négyzet jelek az eddigi úton mennek a Galla-tisztás irányába.* Folyamatosan és erősen lejtő úton jutunk le egy földútra, ahol bal kéz felől vadászlest látunk. Ezen az úton megyünk tovább az eddigi irányunkat tartva, nagyjából délkelet felé. Nyílt részen haladunk pár száz métert, majd néhány kereszteződésen keresztülhaladva ismét erdőbe érünk. Hamarosan az út inkább már szintben halad, a jellegtelen és sűrű erdőben kisvártatva megérkezünk egy patakátkeléshez. Ez a Misa-réti-patak. Átkelve rajta balos kanyarral kapaszkodunk fel az egykori kisvasút töltéséhez. Ezt elérve meredeken jobbra fordulunk és a töltésen megyünk tovább. A síneket ugyan már rég felszedték, de az úton heverő kövekből sok helyen egyértelműen látszik, hogy itt valaha vasút volt. A patak mellett lefelé haladva érkezünk meg a Zuvár alatti K rom és K négyzet elágazáshoz. Továbbra is a töltésen maradunk, eleinte a Zuvár meredek oldalában haladva, majd ahol valamennyit szelődül a völgy, ott egy nagyobb S

kanyart leírva érünk a K kör jelzés elágazásához. *(Ezen balra indulva a völgyben vezető úton pár perc kitéréssel a Vasutas-forráshoz sétálhatunk.)* A K jelek hamarosan kiérnek az erdőből, s lapályosabb részen vezetnek tovább a patak árterében haladva. A járművek által is gyakran járt földúton megyünk pár száz métert, majd amikor bal kéz felől egy tisztás szélére érünk, akkor rézsútosan balra letérünk az útról és a ne-

hezen kivehető ösvényen, az elég sűrűn benőtt kisvasúttöltésen megyünk tovább. A tisztás rész balról kísér minket, majd rövid bujkálást követően mi is kiérünk a fák közül. A tisztás szélén jobbra indulunk, pár lépés múlva ámegyünk azon és nemsokára balra fordulva egy akácok között vezető ösvényre térünk. Átme gyünk a néhai vasút kőhidján és kiérünk az országútra. Ezen jobbra indulunk, hogy mintegy 150 m megétele után balra kanyarodjunk le róla. A földúton rögtön átkelünk a Szob-Márianosztra kisvasút sínjein, majd nemsokára egy keskeny vízmosáson is. Ezek után a jellegtelen akácos erdőben vezető földúton haladunk folyamatosan felfelé kb. 1 km-t. Kiérünk egy mező szélére. Egy ideig bal kéz felől még fák vannak az út mellett, de hamarosan az enyhén emelkedő út egy vadászsles mellett elhaladva, teljesen nyílt terepen vezet keresztül. Szintben sétálva mellőzünk balról egy tanyát és annak gazdasági épületeit, majd egy fasornál egy széles javított utat étünk el. Ezen jobbra fordulunk és hamarosan megérkezünk **a Sukola-kereszthez. A szépen felújított emlékkereszt az úttól jobbra van pár méterre, míg az igazolóködot az út bal oldalán álló oszlopon találjuk.**

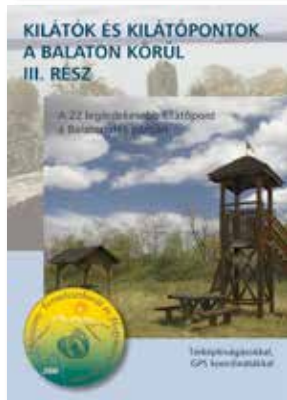
Az utolsó terepi igazolóhelyet magunk mögött hagyva a széles úton megyünk tovább déli irányba. Az enyhén lejtő, helyenként erősen kátyús út nagyon egyértelműen vezet Szob felé. Az út két oldalán végig művelt és hanyagolt állapotú földek váltogatják egymást. Kényelmes sétával érkezünk meg a kisvároska széléhez, balról mellőzünk egy majort és annak épületeit, majd a Tompa Mihály utcában már aszfalton haladunk lefelé a házak között. Gyorsan leérünk a 12-es úthoz (az utolsó ház kertjében jobb kéz felől egy kis kápolnát is láthatunk), azon jobbra fordulunk. Pár perc sétát követően balra térünk az Ipolysági útra, majd a vasúti sínek mellett jobbra sétálva érünk az állomáshoz. Ezzel szemben az út jobb oldalán van **a Kétkerekű Büfé, a túramozgalom utolsó bélyegzőhelye. Amennyiben ez éppen zárva van, akkor a buszmegállónál álló útjelző oszlopon lévő kód feljegyzésével gyűjthető be az utolsó igazolás.**

Szobról vonattal Vácon keresztül 1 óra alatt lehet kényelmesen beérni a Nyugati pályaudvarra. Busszal az Ipoly-völgyének települései érhetőek el könnyen. Gratulálunk a teljesítéshez!

KÁLVÁRIÁK A BÖRZSÖNYBEN

- **Érintőpontos túramozgalom:** 13 településen összesen 14 börzsönyi kálváriát kell felkeresni, s a kihelyezett igazoló kódokat feljegyezni.
- **Túraajánlatok:** az igazolófüzetben 5 túraajánlat található részletes útvonal leírással. Az 5 túra végjárásával javarészt kevésbé ismert útvonalakon kereshető fel az összes érintendő kálvária.
- **Díjazás:** névre szóló sorszámozott oklevél és teljesítésenként választható kitűző.
- **Igazolófüzet ára:** 1.000 Ft (díjazást tartalmazza)

KILÁTÓK ÉS KILÁTÓHELYEK A BALATON KÖRÜL III. RÉSZ

- **Érintőpontos túramozgalom:** A Balaton déli partján kell 22 kilátóhelyet felkeresni, s az igazolófüzetben feltett kérdéseket megválaszolni.
- **Díjazás:** névre szóló sorszámozott oklevél és teljesítésenként változó kitűző. A túramozgalom mindhárom részének teljesítésért különdíj: egyedi oklevél és kitűző.
- **Igazolófüzet ára:** 1.000 Ft (díjazást tartalmazza)
- *A túramozgalom 1. és 2. része felújítás alatt áll, újraindulásuk 2018-ban illetve 2019-ben várható.*

DÉL-BÖRZSÖNY KUPA

- **Minden naptári évben változó kiírás!**
- **Túrasorozat teljesítménytúrázóknak:** A kiírásban szereplő dél-börzsönyi gyalogos, kerékpáros túrák megfelelő résztávjainak teljesítésével lehet pontokat gyűjteni.
- **Díjazás:** az összegyűjtött pontok függvényében három szintű díjazás szerzhető meg: arany, ezüst vagy bronz kupa. A maximális pontszám összegyűjtése esetén egyedi pólo a különdíj.
- **Igazolófüzet ára:** 1.000 Ft - 1.500 Ft, ami tartalmazza a díjazásokat és különdíjazásokat is.

A fényképek jegyzéke

<i>Címoldal, felül</i>	<i>A bernecei erődtemplom látképe</i>
<i>Címoldal, alul</i>	<i>Nyáron a Börzsönyi Kéken Nagyborzsöny közelében</i>
<i>8. oldal, felül</i>	<i>A vasútállomás épülete Diósjenőn</i>
<i>8. oldal, középen</i>	<i>Hangulatos pincesoron haladva Diósjenő szélénél</i>
<i>8. oldal, alul</i>	<i>Tompaharaszt egy szépen felújított épülete</i>
<i>9. oldal</i>	<i>A Szondi kulcsosház teljesen felújított épülete Pénzásás közelében</i>
<i>10. oldal</i>	<i>A Drégelyvár helyenként szépen helyreállított romja</i>
<i>11. oldal</i>	<i>A Börzsönyi Kéken a Kókapunál</i>
<i>12. oldal, felül</i>	<i>A bernecei erődtemplom, ahogy a kékről látszik (Csitári-kereszt felől érkező)</i>
<i>12. oldal, alul</i>	<i>Az Öregerdő turistaház Bernecén a Széchenyi utcán</i>
<i>13. oldal</i>	<i>Korabeli rajz Sisa Pistáról</i>
<i>16. oldal</i>	<i>Bernecebarátiban rendezett pincék mellett haladva</i>
<i>17. oldal</i>	<i>Személyszállító szerelvény nyáron a Kőrözsa Panzió közelében</i>
<i>18. oldal</i>	<i>A Hamuház hangulatos épülete, mellette tisztás és phenőhely</i>
<i>19. oldal, középen</i>	<i>Nyáron Bányapuszta közelébe érve</i>
<i>19. oldal, alul</i>	<i>Nyáron a Börzsönyi Kéken Nagyborzsöny közelében</i>
<i>20. oldal, felül</i>	<i>Egy rendezett porta és a katolikus templom Nagyborzsönyben</i>
<i>20. oldal, középen</i>	<i>A vízimalom Nagyborzsönyben</i>
<i>20. oldal, alul</i>	<i>Az Árpád-kori templom Nagyborzsöny szélén</i>
<i>21. oldal</i>	<i>A malomkerék a nagyborzsönyi vízimalomban</i>

Szerkesztő: Krieger István
 Útvonal leírások: Krieger István
 Ismertető anyagok: Hovánszki István
 Lektorálás: Sebestyén Pál
 Terepi előkészítés: Dr. Bényász Erika, Krieger István, Krieger Julianna, Nagy-Péter László, Varga Zsolt, Vörösváry Csaba

Kiadó és felelős:
 Börzsöny Természetbarát és Hegymászó
 Egyesület, 1701 Budapest, Pf. 215.
 E-mail: info@bthe.hu

Minden változtatás joga fenntartva!

Ára: 1.200 Ft